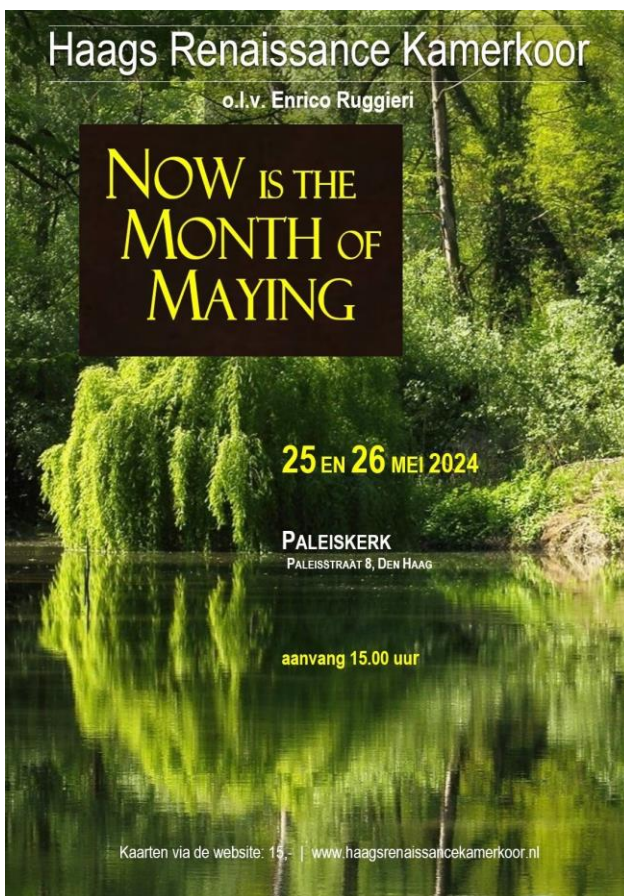

Haags Renaissance Kamerkoor

HRK
Haags
Renaissance
Kamerkoor

Nieuwsbrief
Voorjaar '24

Beste koorleden en vrienden van het Haags Renaissance Kamerkoor,

Wat fijn, dat de lente weer begonnen is!

Overall nieuwe blaadjes en bloesem aan bomen en struiken. Ook zijn overal weer vogels druk bezig om hun nesten te bouwen met daarbij een vrolijk gekwetter.

- ▶ De lente heeft veel componisten uit onze geliefde Renaissance geïnspireerd tot het schrijven van prachtige muziek over de lente. De blijheid over al deze lenteprijs slaat al snel over in vrolijkheid en een gevoel van verliefdheid.
- ▶ En ook over de liefde en het soms helaas daarbij horende liefdesverdriet zijn de prachtigste liederen geschreven. Van oudsher is mei de maand van Maria. Ook zij wordt al eeuwenlang bezongen in ontroerende melodieën. Wij zijn er volop mee bezig, want ons nieuwe programma

NOW IS THE MONTH OF MAYING!

heeft deze drie thema's: Lente, Liefde en Maria. Een gevarieerd programma in verschillende talen van verschillende componisten uit de Renaissance, onder meer Josquin, Janequin, Morley. Wij zingen de stukken met heel veel plezier!

- ▶ Ook voor het concert volgend jaar zijn er al plannen. Nog niet zo vergevorderd, dat we ze hier al kunnen onthullen, maar het wordt wel een heel bijzonder programma. Houd alvast 15 of 16 februari 2025 gereserveerd in je agenda.
- ▶ Ik wens iedereen een heel fijne lente en daarna natuurlijk een prachtige zomer, ook namens Sytse en Claudia,

Marijke van den Broek

- ▶ *Op 25 en 26 mei is het zover!*

Dan voeren we de concerten uit in *de Paleiskerk*. En wanneer je naar ons wilt komen luisteren, van harte welkom! Voor de kaartverkoop kun je op onze site terecht www.haagsrenaissancekamerkoor.nl

*In deze
Nieuwsbrief:*

Van het bestuur	2
Voor het voetlicht	3
Muziekdocente	5
Josquin Desprez	6
Voorjaarsconcert	7
Cultuuragenda	8
Puzzel mee!	9
Wie zijn wij?	10

Bij het Haags Renaissance Kamerkoor zingen prachtige stemmen. Maar lang niet altijd weten we wie er achter die mooie stemmen schuilgaan. Soms zijn dat bijzondere mensen die bijzondere dingen doen. Vandaag vragen we dat aan:

Marja van der Windt

► *Hoe zou je jezelf omschrijven?*

Ik hou van nieuwe dingen meemaken, mezelf uitdagen. Heb ook veel gereisd. De Midden-Oostencultuur bijvoorbeeld, of eigenlijk die hele mengelmoes van culturen en religies daar, spreekt me erg aan.

Zo heb ik ook mijn man leren kennen toen ik in de jaren zeventig op een kibboets werkte. We zijn uiteindelijk samen naar Nederland gegaan, maar zijn heel vaak nog terug geweest, ook later met de kinderen.

► *Wat deed je voor werk?*

Ik ben sociaal-psychiatrisch verpleegkundige. Dat betekent veel contact met mensen thuis, de hele dag door huisbezoeken in Den Haag. Ik heb het zes en twintig jaar gedaan en ben pas vorig jaar gestopt met werken. Heb het altijd fijn werk gevonden, maar het was soms ook wel best heftig. Het zingen was daarvoor dan ook een goed tegenwicht dat me ontspande en rust gaf.

► *Hoe ben je eigenlijk gaan zingen?*

Zingen vind ik leuk! Als kind zongen we vroeger al veel op de lagere school. Maar ja, daarna houdt het opeens op. Pas veel later, toen ik een gezin had en werkte, ben ik opnieuw begonnen. Ik had het een periode heel druk, had zorgen en was op zoek naar wat rust in mijn leven. Dat vond ik bij klassieke muziek. Ik begon langzamerhand vooral ook van renaissancemuziek te houden.

► *Hoe kwam je bij ons koor?*

Jaren geleden was er eens een oosterse markt hier in Delft, waar ik woon. Daar was ook een stand van het koor Tourdion. Daar stond een man bij die grappig verkleed was, en me uitnodigde om eens een keer te komen luisteren. Ik vond het zo mooi, dat ik lid ben geworden.

Kamerkoor Tourdion Delft

In deze Nieuwsbrief:

Van het bestuur	2
Voor het voetlicht	3
Muziekdocente	5
Josquin Desprez	6
Voorjaarsconcert	7
Cultuuragenda	8
Puzzel mee!	9
Wie zijn wij?	10

► **Maar ik vond zingen zo heerlijk, dat ik wel meer wilde zingen dan één keer in de week. Toen ik een paar jaar later hoorde dat het *Haags Renaissance Kamerkoor* projectleden zocht voor een concert met Spaanse koormuziek, heb ik meegedaan. Door de open en ontspannen sfeer voelde ik me zo thuis, dat ik ook van dit koor lid ben geworden.**

► ***Wat doet zingen met je?***

Ik kan er heel erg van genieten. Vooral de renaissancemuziek. Die verstillend en het spirituele daarin vind ik mooi. Ook de prachtige harmonieën die ontstaan als de melodieën samenvloeien en zich verweven.

Ook dat we samen zijn als koor, samen die muziek maken en verbonden zijn door die zang. Het fijne is ook dat tijdens het zingen alles even wegvalt en je alleen maar bezig bent met zingen in volle concentratie. Dat je in een andere staat komt. Zo bijzonder dat muziek dat kan doen.

Muziek neemt een steeds grotere plaats in, in mijn leven. Zo ben ik bijvoorbeeld vorig jaar ook begonnen met pianolessen. Heb zelfs een keer op een spinet gespeeld. Dat klinkt zo prachtig!

► ***Hoe sta je in het leven?***

Nieuwsgierig zijn in positieve zin, naar landen en culturen, maar ook in het persoonlijke vlak, willen weten wat ik kan, willen ontdekken wie de ander is.

Ken je Amos Oz? Een vredesactivist en beroemde joodse schrijver. Heeft veel prachtige boeken geschreven, altijd bezig met het conflict tussen joden en arabieren.

Ik was eens een keer bij een lezing van hem en daar sprak hij over nieuwsgierigheid en gevoel voor humor. Nieuwsgierigheid kan een belangrijke drijfveer zijn in de wil om de ander te begrijpen. En net als humor een mogelijkheid om even uit jezelf te stappen:

Jezelf relativeren en ruimte hebben voor de ander. Dat is Marja!

Sytse Bruinsma

In deze Nieuwsbrief:

Van het bestuur	2
Voor het voetlicht	3
Muziekdocente	5
Josquin Desprez	6
Voorjaarsconcert	7
Cultuuragenda	8
Puzzel mee!	9
Wie zijn wij?	10

Onder onze koorleden bevinden zich meer bijzondere talenten! Neem nou Anke Bottema, die met haar prachtige alt bij ons zingt, maar ook een groot deel van haar leven de harp bespeelt. Hoe is dat voor haar? Ze schrijft ons:

“Ik geef al sinds 1980 les op muziekscholen, er was in die tijd een tekort aan harpdocenten. Ik zat net in mijn eerste jaar van het conservatorium toen ik al een baan kreeg aan de muziekschool van Zaandam.

Daar ben ik uiteindelijk ruim tien jaar gebleven en heb er een gouden tijd beleefd met mijn collega Gertru Pasveer. Elk jaar organiseerden wij een harp-weekend voor onze leerlingen in jeugdherberg Koningsbosch in Bakkum, we deden mee aan de uitvoeringen van de school en organiseerden ook zelf concerten in een klein kerkje in de buurt. Er was ieder jaar een Open Dag en dan kwamen er vanzelf aanmeldingen.

Als je die tijd vergelijkt met de huidige is het wel interessant om te kijken naar wat er allemaal is veranderd. De meeste muziekscholen hebben moeten verzelfstandigen en fuseren, en voor hen is het lesgeven op de basisscholen een belangrijke pijler geworden. Ze hebben te kampen gehad met forse bezuinigingen, het ontbreekt aan geld, en muzieklessen hebben vaak een heel lage prioriteit.

Sinds 1992 geef ik les in Katwijk en daar geven wij vanuit de muziekschool op praktisch elke basisschool muzieklessen in projectvorm. Het is maar een druppel op een gloeiende plaat. Ik ben zelf ook muziekles gaan geven op de basisschool en heb ook de master *Music Education according to the Kodaly Concept* gedaan aan het conservatorium van Den Haag. Heel leuk!

Hoewel voor mijn gevoel het lesgeven op de harp niet echt wezenlijk is veranderd (met veel enthousiasme mensen harp leren spelen) ben ik wel flexibeler geworden in mijn praktijk. De leerlingen zijn mondig geworden en vragen les op ‘maat’. Ik heb een leerling die bijvoorbeeld graag speelt op *satsan*-bijeenkomsten en vooral die muziek speelt, een andere leerling wil aan een concours meedoen en dat vraagt weer om een andere aanpak.

Ik geef les aan alle leeftijden, mijn jongste leerling is 6 en de oudste is 76. Ik heb leerlingen die alleen de kleine folkharp bespelen en sommigen bespelen een pedaalharp.

Van 2004 tot 2018 heb ik ook een kinder/jeugdkoor geleid in Katwijk. Ik kom regelmatig met mijn leerlingen in bejaardentehuizen, het wordt erg gewaardeerd en mijn leerlingen hebben een ‘officieel’ publiek. Al met al een heel leuk en gevarieerd bestaan!”

Anke Bottema

In deze Nieuwsbrief:

Van het bestuur	2
Voor het voetlicht	3
Muziekdocente	5
Josquin Desprez	6
Voorjaarsconcert	7
Cultuuragenda	8
Puzzel mee!	9
Wie zijn wij?	10

Josquin Desprez was een van de beroemdste componisten uit de Renaissance. Hij schreef voornamelijk vocale religieuze muziek en wereldlijke chansons, die tijdens en na zijn leven veel werden uitgevoerd en geprezen. Hij werd altijd bij zijn voornaam genoemd omdat Desprez (of des Prés) een bijnaam is. Zijn echte naam, Lebloitte is nog maar kort geleden ontdekt.

► *Hoe werd Josquin componist?*

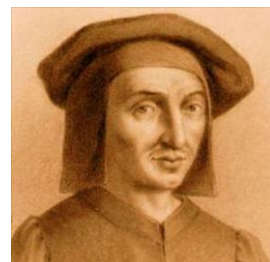
Gek genoeg zijn er rond iemand met zo'n naam en faam als Josquin nog veel mysteries. We weten niet precies waar en wanneer hij is geboren (vermoedelijk ca 1450 nabij Cambrai, Frankrijk). Ook wat zijn

jeugd betreft tasten we in het duister. De carrière van Josquin is daarentegen veelzeggend. Het is duidelijk dat hij de populairste componist van zijn tijd was. Aan meerdere van de belangrijkste kapellen en hoven in Frankrijk en Italië - tot de pauselijke kapel in Rome en het hof van Lodewijk XII aan toe - is hij in dienst geweest als zanger en componist. Waarschijnlijk heeft Josquin gestudeerd bij Johannes Ockeghem, een Franco-Vlaamse componist die hij zijn leven lang bewonderde. Bij diens overlijden schreef hij het stuk 'Nymphes des bois'.

► *Wat maakt de muziek van Josquin zo bijzonder?*

De muziek van Josquin was en is nog altijd uitzonderlijk. De mis was het gebruikelijkste type stuk voor componisten om mee te werken. Deze werd altijd met bepaalde muzikale conventies gecomponeerd en de tekst stond ook vast. Josquin ging ondanks die beperkingen vernuftig te werk. Maar het motet was een interessanter genre voor Josquin.

Doordat hij als componist zelf de tekst kon kiezen en zich meer muzikale vrijheid kon veroorloven, kon hij zo allerlei nieuwe mogelijkheden in de relatie tussen tekst en muziek en tussen de verschillende stemmen verkennen.

Vermoedelijk portret van Josquin

Hij experimenteerde met voor zijn tijd vooruitstrevende harmonieveranderingen. Ook gebruikte hij verschillende maatsoorten na, maar ook naast elkaar. Tot bijna een eeuw na zijn dood werd de muziek van Josquin nog veel uitgevoerd en gepubliceerd.

Op 27 augustus 1521 stierf Josquin in Condé-sur-l'Escaut, Frankrijk. Hij werd begraven in de Notre Dame van die plaats, maar tijdens de Franse Revolutie werd de kerk met de grond gelijk gemaakt. Zijn grafsteen is nog altijd niet teruggevonden. Josquin schreef 18 missen, 62 motetten en ongeveer 70 niet-kerkelijke stukken.

► *Theun de Vries*

Boeiend om te lezen is het boek 'Het motet voor de kardinaal', geschreven door Theun de Vries. De hoofdpersoon Wolf ontmoet Josquin en raakt zeer onder de indruk van zijn 'nieuwe muziek'. Er ontwikkelt zich een diepe vriendschap tussen die twee, maar uiteindelijk scheiden hun wegen zich onherroepelijk.

Marijke van den Broek

In deze Nieuwsbrief:

Van het bestuur	2
Voor het voetlicht	3
Muziekdocente	5
Josquin Desprez	6
Voorjaarsconcert	7
Cultuuragenda	8
Puzzel mee!	9
Wie zijn wij?	10

NOW IS THE MONTH OF MAYING!

Dat is de titel van ons komende concertprogramma, met zestien prachtige koorwerken van diverse componisten uit de Renaissance, speciaal vanwege de tijd van het jaar rondom de thema's Liefde, Lente en Maria. Graag nodigen wij u uit voor dit concert!

► Zaterdag 25 en zondag 26 mei a.s.

Paleiskerk Den Haag – 15.00 uur

Beide uitvoeringen beginnen om 15.00 uur. Om 14.30 uur gaat de zaal open. Het concert duurt ongeveer een uur. Na afloop is er een gezellig samenzijn met een hapje en een drankje.

► *Now is the month of Maying.*

Op het programma staan werken van verschillende Renaissance-componisten, zoals Thomas Morley, Sweelinck, Monteverdi, Marenzio, Josquin des Prez en Janequin. Zij hebben prachtige liederen geschreven over de thema's Liefde, Lente of Maria. Wij brengen een zestiental van die liederen. Sommige bezingen opgewekt de lof van het Voorjaar, een paar vrolijke of soms ook droevige madrigalen over de Liefde, en enkele beroemde Marialiederen vol ontroerend mooie polyfonie.

► Kaarten

Digitale kaarten voor deze concerten kunt u kopen via onze site

www.haagsrenaissanceskamerkoor.nl

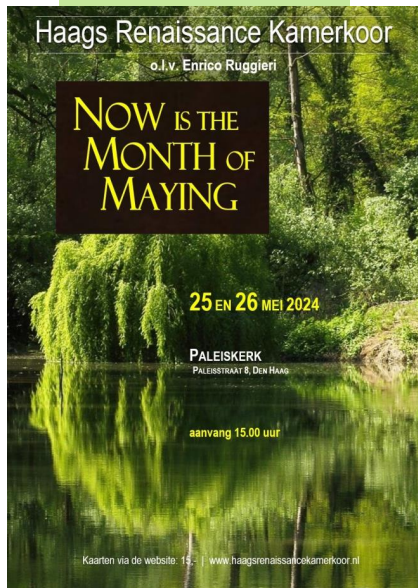
Onderaan de homepage vindt u komende weken de *links* naar het ticketkantoor. Via de leden is het ook mogelijk om niet-digitale kaartjes te kopen. Ook aan de deur zijn nog kaartjes te koop, indien voorradig.

Prijs van een kaartje is 15,-

(Voor mensen met een Ooievaarspas en jeugd tot 18 jaar is de prijs 8,-)

In deze Nieuwsbrief:

Van het bestuur	2
Voor het voetlicht	3
Muziekdocente	5
Josquin Desprez	6
Voorjaarsconcert	7
Cultuuragenda	8
Puzzel mee!	9
Wie zijn wij?	10

- ▶ **Musica Antica** - 19 apr, 14.00 - Lutherse Kerk, Den Haag
- **Hail! Bright Cecilia (Henry Purcell)**
Purcell overtreft zichzelf in een nieuwe ode aan Sint Cecilia, de beschermheilige van de muziek. Concert van het Sweelinck Barokorkest o.l.v. de Franse dirigent Lionel Meunier
- ▶ **Cantare Amare** - 20 apr, 16.00 - Maranathakerk, Den Haag
Lentegevoel / Spring Mood
Een gevarieerd programma, door kamerkoor Cantare Amare i.s.m. muziekschool CreaMuzz. Met optredens van kinderen die een muziekinstrument bespelen, en ter afsluiting een uitvoering door alle deelnemers en het publiek gezamenlijk
- ▶ **Haags Toonkunstkoor** - 20 apr, 20.15 - Amare, Den Haag
- **Tekenen van onze tijd**
Samen met het Ars Musica Orkest o.l.v. Patrick van der Linden zingt het koor de Cantate Ecologica van Steven Hoogerberk, Surinaamse liederen door Arturo de Hartog, en A Child of Our Time van Michael Tippett.
- ▶ **Koren Pihlaja & Taika** - 8 jun, 16.00 - Houtrustkerk, Den Haag
- **Finlandia**
Twee Finse koren samen in één concert: koor Pihlaja en koor Taika met originele werken van elk koor en gezamenlijke Finse werken.
- ▶ **Kamerkoor Quod Libet** - 9 jun, 15.00 - Nieuwe Badkapel, Den Haag
- **Jubileumconcert**
Kamerkoor Quod Libet bestaat 50 jaar en zingt o.l.v. dirigent Johannes Gierl, begeleid door een barokorkest, het feestelijke Te Deum van Marc-Antoine Charpentier, naast werken van Sweelinck en Monteverdi.
- ▶ **Residentie Bachkoor** - 22 jun, 15.00 - Nieuwe Badkapel, Den Haag
- **Concert aan Zee**
Samen met Residentie Bachorkest o.l.v. Jos Vermunt brengt het koor werken van Brahms, Schubert en Beethoven, componisten die zich ieten inspireren door gedichten waarin de zee en de elementen een hoofdrol spelen.
- ▶ **Bataafs symfonieorkest** - 22 jun, 20.15 - Nieuwe Badkapel, Den Haag
- **Componista, de kracht van vrouwelijke componisten**
O.l.v. dirigent Arne Visser een uniek concert met werken van zes vrouwelijke componisten: Hildegard von Bingen, Henriette Bosmans, Lilly Boulanger, Xin Huguang, Calliope Tsoupaki en Anneloes Wolters .
- ▶ **Kamerkoor Illmatar** - 23 jun, 15.30 - Waalse Kerk, Den Haag
- **Cantate van Vrede**
O.l.v. Imre Ploeg zingt het koor werken uit diverse windstreken over vrede. Koorleden dragen teksten voor en verstilde improvisaties worden afgewisseld met de hypnotiserende klank van de shaman drum en Bulgaarse en noordelijke volksmuziek.

In deze Nieuwsbrief:

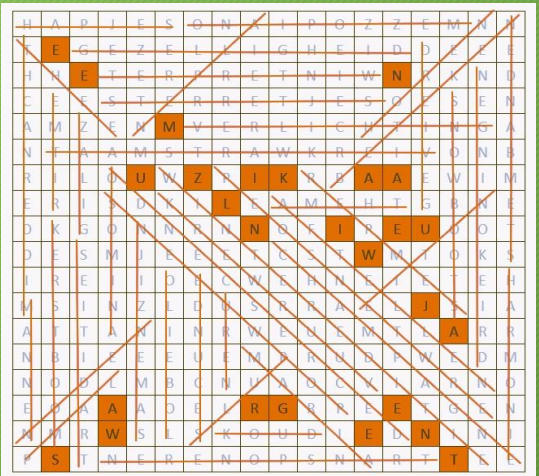
Van het bestuur	2
Voor het voetlicht	3
Muziekdocente	5
Josquin Desprez	6
Voorjaarsconcert	7
Cultuuragenda	8
Puzzel mee!	9
Wie zijn wij?	10

Puzzel mee!

E	I	T	A	L	U	C	I	T	R	A	O	T	A	C	R	A	M	
S	T	R	E	C	N	O	C	S	R	A	A	J	R	O	O	V	E	
K	L	E	U	R	E	N	W	A	S	U	E	R	O	L	O	D	M	
S	T	E	A	O	P	W	A	R	M	E	N	M	B	A	U	A	I	
M	E	L	G	A	S	B	R	O	N	T	S	E	R	B	M	I	T	
P	R	A	H	N	E	T	E	I	N	E	G	M	I	A	I	R	P	
T	A	N	I	G	E	R	E	V	L	A	S	O	V	E	N	A	E	
S	E	J	T	L	E	G	O	V	N	E	G	I	D	O	N	A	S	
Y	E	L	R	O	M	S	A	M	O	H	T	L	A	E	E	R	I	
N	E	T	O	N	E	G	D	I	J	T	A	E	D	R	U	K	T	E
A	N	N	O	T	A	T	I	E	A	T	E	E	R	N	E	I	M	
D	S	C	H	A	T	Z	P	L	U	M	D	O	I	L	I	S	S	
S	T	A	A	L	P	O	I	E	S	U	B	L	I	E	M	T	E	
E	E	D	O	R	C	R	L	T	T	R	I	O	O	L	T	I	L	
X	M	E	O	N	P	S	E	S	T	E	R	K	E	R	I	E	G	
T	M	N	Y	A	S	U	N	E	R	E	T	I	C	E	R	K	N	
U	I	S	M	A	N	I	E	R	S	D	N	E	Z	I	U	D	A	
S	G	A	B	J	O	S	Q	U	I	N	D	E	S	P	R	E	Z	

ADEMSTEUN	EENSTEMMIG	MINNE	SUBLIEM
ANNOTATIE	ENGELS	NAZITTEN	SYNCOPE
APRIL	GEBAAR	NODIGEN	THOMAS MORLEY
ARIA	GENIETEN	OPWARMEN	TIJDGENOTEN
ARTICULATIE	HARP	PLAATS	TIMBRES
ARTISTIEK	INSTUDEREN	RECITEREN	TRIOOL
BASSLEUTEL	JOSQUIN DES PREZ	RITMIEK	VITAAL
BRON	KLEUREN	ROOMS	VOGELTJES
CADENS	LINK	SALVE REGINA	VOORJAARSCONCERT
DOLOREUS	MANIER	SCHAT	WARE
DRUKTE	MARCATO	SEPTIME	ZANGLES
DUBIO	MEI	SEXTUS	
DUIZEND	MELGAS	STERKER	

oplossing: Een muzikaal nieuw jaar gewenst!

In deze Nieuwsbrief:

- Van het bestuur 2
- Voor het voetlicht 3
- Muziekdocente 5
- Josquin Desprez 6
- Voorjaarsconcert 7
- Cultuuragenda 8
- Puzzel mee! 9
- Wie zijn wij? 10

Oplossing Woordzoeker 12:

Een muzikaal nieuwjaar gewenst!

Woordzoeker 13
Astrid Jeremic-van der Harst

Het Haags Renaissance Kamerkoor is een gemengd koor met rond de twintig leden. Het is opgericht in 1982 en onze dirigent is Enrico Ruggieri. De basis van ons repertoire bestaat uit de prachtige 16e- en 17e-eeuwse koormuziek van de Renaissance en vroege Barok.

In onze muziek proberen wij een evenwicht te vinden tussen wereldlijke en geestelijke muziek, en zingen zowel a capella als met instrumentale begeleiding. We zingen vol liefde en ambitie, soms is het hard werken, maar we vinden het belangrijk om ook een gezellig koor te zijn!

► *Zin om mee te zingen?*

Er is volgend seizoen weer plaats voor enkele zangers en zangeressen, vanaf september 2024.

► *Informatie*

Bel 06 19767251, Marijke van den Broek, of schrijf een e-mail: mbroek54@ziggo.nl

► *De koorleden*

Sopranen Marijke van den Broek, Henriëtte Froklage, Astrid Jeremic-van der Harst, Marieke Stoel, Magriet Wagner

Alten Anke Bottema, Claudia Puggioni, Judith Tegelaers, Anna Walton, Marja van der Windt

Tenoren Peter Becker, Annette Champness, Hans van Deemter, John Rademaker

Bassen Cees van den Akker, Sytse Bruinsma, Johannes Drielsma, Arie Opstelten, Piet Steijns

► *De dirigent: Enrico Ruggieri*

Studeerde piano aan de conservatoria van Bologna en Rome in Italië en behaalde aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag zijn master in koormuziek en koordirectie. Hij heeft gewerkt met verschillende koren zoals het Lassus Consort in Amsterdam, Quod Libet in Den Haag en het projectkamerkoor Koorteze, en is sinds 2017 de vaste dirigent van het Haags Renaissance Kamerkoor.

In deze Nieuwsbrief:

Van het bestuur	2
Voor het voetlicht	3
Muziekdocente	5
Josquin Desprez	6
Voorjaarsconcert	7
Cultuuragenda	8
Puzzel mee!	9
Wie zijn wij?	10